

NİHAT ZİYALAN VE YAPITI
Öznel Bir Yorum

Zeki Z. Kırmızı

Ocak 2018

Sunuş

İki başka dünya, iki yaşam arasında sıkışıp yitmek, yitip gitmek de vardı.

*Kusturica'nın **Yeraltı** filminde (Underground, 1996) fiziksel olarak parçalanmış ülke ve insanlarına tanıklık etmiştik. Tarih biraz da göçün tarihi değil mi?*

Göçten geriye ne kalır ve nasıl? İnsanlığın büyük sorusu bu.

Nihat Ziyalan'ın büyük sorunun içerisinde nasıl yuvalandığı, payına düşeni nasıl taşıdığı ve anlattığı anlaşılmalı çalışılacaktır bu yazıda.

Göçten yarasız beresiz tek parça çıkmak olanaksız olmalı. Sonsuza dek yitirmişlik duygusuyla sonsuza dek kazanmışlık duygusu arasında uçurumun iki yakası zaman zaman yaklaşır, uzaklaşır.

İki yakanın iki tını ve teni de. Belleğin seni hangi yurttan, coğrafyada ve zamanda gezdirir? Varlığın buradadır ya sözcüklerin, tının bambaşka ve uzak yerlerde eşinir. Bazen de tam tersi... Bedenin terk etmiş, almış başını gitmiştir düşüncelerin buraya vazgeçilmezcesine demirlemişken.

Bu çapraz kopuştan, bu yersizlik ve zamansızlıktan, daha doğrusu iki ve çelişik yerlilik ve zamanlılıktan ne çıkar bunu bir düşünelim.

Her zaman değil, ama şimdi buradaki öyküden Nihat Ziyalan çıktı.

Yurtların üstünde bir kurmaca yurt, zamandan kaçırılmış bir zaman ve sınırsız bir tutunma; tutkulu, genç, aydınlık, arı duru, içten bir yazı.

Dünyaya dost, yaşama ilgili, paylaşan, nesi var, yoksa.

Anadili sevgisini ve dilinden yükselttiği şiirlerini, yani aslında has ekmeğini bizimle kardeşçe bölüşme konusundaki bitmez tükenmez yaratıcı gücü ve istemi için okumak ve teşekkür etmekten başka ne yapabiliriz ki? Hiçbir şey.

Eline, diline, şiirine sağlık Usta!

Bu şiir sensiz (de) bir eksik kalırdı.

İçindekiler

I. Kişisel, 3

II. Yaşam-ak, 5

III. Poetika: Bir yaklaşım, 8

IV. Şiir, 12

V. Roman-öykü, 22

VI. Oyun, 25

VII. Sonuç, 26

KAYNAKLAR, 27

**KENDİ ÖYKÜSÜNÜN PEŞİNDE YURDUNU ARAYAN BİR YURTSUZ
OLARAK NİHAT ZİYALAN İÇİN PRELÜD
ya da
GEÇ KALMIŞ BİR MERHABA**

1. Kişisel

Yapıtını yazarından ayıramayacağımız Nihat Ziyalan bir anlatı karakteri gibi kendi romanını çatan, şiir uçurtmasının ipini zaman ırmağına saldıkça salan, aynı zamanda oyunculuğunu da yaptığı yaşam filmini yöneten biri olarak 1936'dan beri, yani iki yüzyıla yayılan büyük yolculuğunu sürdürüyor. Kendi çizgisine (ipine) sımsıkı sarılmış, dünya gelgitini kendince, bilgece hizalamış, geçici dünya yaşamı fırtınalarının ortasında dinginliği yuvalamış bir tür uzak yıldız, aslında kimse bilmez, bir kutup yıldızı. Güvenin hak edilmiş kaynağı, rezil yaşamlarımızın tüm boku püsürü elendikten sonra geriye kalan işe yarar, anlamlı son arı, duru şeyin alçakgönüllü kardeşi, paylaşımcısı, dürüstlük ve erdemin canlı anıtı.

60'lardan beri Nihat Ziyalan adı beni izledi diyebilirim. Demek o aralar Yeşilçam'da dayak yiyip duruyormuş, bir yandan sanat çevrelerinde gezinir, arada kaleme asılır, şiirinin ilk öncülerini cepheye sürerken. İnsanlara saygılı, sevecen ve sanat dünyamızda yeri o zamandan hazırlanan genç oyuncu ve şairin dergilerde arada bir karşıma çıkan şiirleriyle tanışmam oldukça eski ama ne kadar şiirini üstlendim, onca parlak şair adının arasında ne kadar özen gösterdim, bilemiyorum. Aslında biliyorum Niyazi abi! Gençlik tutkuları içinde has, özden anlatıları genelde iskaladım elbette, birçoğu, senin verimlerin gibi güme gitti. (Anlayışına sığınıyorum, yarım yüzyıl sonra bağışlayacağını haydi haydi umarak.) Şiirlerde o günden bugüne yazar-okur olarak koşutlu yolculuğumuz yer yer keşişse de bir ıraklık, üstlenmezlik, büyük sularda boğulma tutkum nedeniyle gönül indirmezlik türünden yanlışlarım da bana haliyle eşlik etti. Karşıma alıp gerçek bir okumayı, tanımayı, anlamayı ve tüm bunları taçlandırarak biçimde sahiden sevmeyi beceremedim. Çünkü kendi yaşam

izlencem, bu yaşamı bağladığım düşlerim büyük deniz düşleri gördürüyordu bana ve büyük düşler uğruna küçük düşler kurmadığım gibi görebildiklerimi de yakıp kavurdum. Sonra sonra şiirin dolambaçlı sözler, parlak ve çarpıcı imgeler, gizli ve erişimsiz kuytuluklarla eşleştirilemeyeceğini, özdeşleştirilemeyeceğini anlar gibi oldum. Dilerim, şimdi ne anladığımı yarın tartışabileceğim bir zamanım olur. Yani sözün özü, küçük sularda boğulmayı başaramadım ve başka bir yaşamı sahiden kaçırmış oldum. Geç anladım tüm bir yaşamın küçük sularda yüzerek öğrenildiğini...

Nihat Ziyalan'ı yazma konusunda nasıl hiçbir şey yıldırmadıysa, beni de okuma konusunda yıldırmadı aslında. Yine de okumanın kolayına kaçmadım. Beni eksiltten seçimler yaptım doğru ama elimden geldiğince az yapmaya çalıştım. Sanat ürününü basamaklandırmamaya, yukarıdan aşağıya dizmemeye, okumadan ve evrensel ölçütlere olabildiğince vurmadan görmezden gelip harcamamaya çok çabaladım. Ama ben seçmesem de arkamdan dürten kendi yaşamöyküm seçimler yaptı, eledi. Kuru yaşı yaktı (hem de zaman zaman düşündüğümde acısını çekecek kerte kötü seçimler yaparak). Ama insan eksik, kusurlu bir varlık, seçmeye ve siyasete yargılı, dolayısıyla sorumludur yaptıklarınca yapmadıklarından da.

Uzak, tanışsız kardeşliğimiz demek yarım yüzyıldır sürüyor. Bir dönem **Adam Sanat**'ta (yanılmıyorsam) bolca öyküleri yayımlandı. Benim için Nihat Ziyalan adı bilmediğim nedenlerle yerkürenin öteki yanından, Avustralya'dan imler (sinyal) gönderen biriydi. Hiç düşünmedim, gerek duymadım nedense, ta oralarda ne işi var, hangi dalga attı sürükledi onu uzak diyarlara, neden oradan buraya yine de eli uzanıyor, öz dilini, Türkçe yazmayı bırakmıyor, diye. Düşünmeliydim, gariplik ne demek (ki koca atam Yunus'tan bilmem gerekti ne olduğunu), yurtsama nasıl bir şey, yazıda bir rengi var mı özlemin, yurtsayan ses nasıl tın(ı)lar, açılır, dağılır, kırılır, *elejilenir*.

Böyle böyle çıkageldik güne. Yıllar, on yıllar, yaşamlar aktı geçti, belimiz büküldü kondurmasak da kendimize. Artık buralarda eşinirken kıymıklı, kılçıklı, dikenli, taşlı yerlerden sakınıyor, süsler püsler, yan sesler, duygu taşkınları, iri iri söylemleri su kesimi altına alarak geriye kalan son sese, orada öyle olan, olması doğru olan ve kalan şeye açıyoruz tüm duyurgalarımızı. Algımız taş üstüne taş koyarak değil, taş üzerinden taşı eksilterek yaşamının en yalın, sapmasız, kışkırtmasız, burada böyle olmanın, ununu elemiş, eleğini duvara asmış dinginliğine ayarlı artık. Sizler bizi anlamamakta belki haklısınız ama biz birbirimizi anlayabiliriz, anlıyoruz. Gemi batarken safra atmanın şimdi sırasıdır. Birlikte yapıyoruz bunu.

II. Yaşam-ak

Dostların aracılığı, girişimiyle Nihat Ziyalan yapıtı önüme düştü. Arada birkaç eksik yok değil ama Nihat Ziyalan tını hangi taşı (yapıtı) kaldırırsan altından, insanı asla yanılmayacak sabır, süreklilik, tutarlılıkla bezeli ve olduğu gibi çıkıyor. Dolayısıyla onun az okuması, çok okuması yok diyebilirim. Bir yazara söylenecek şey değil bu. Çünkü yazar bir sonraki yapıtını önceki yapıtına karşı sürer, yapıtını aştığını düşünmese yeniden yazmaz. Bir yapıtında öyle anlaşılan yazar bir başka zaman ve uzam içerisinde ürettiği yapıtında yine tıpatıp öyle anlaşılacak istemez, tedirgin olur. Yazmanın nedenine aykırıdır durum çünkü... Oysa uygulamada sanatçılar, yazarlar çok sık yapıtlarını yineler, hatta düzey düşürürler istemeseler de. Ama burada Nihat Ziyalan örneğinde sözünü ettiğim, hangi yapıtını kaldırırsan altından çıkacak aynı yazar tını derken, düşündüğüm bu değil.

Öyleyse kısaca yazar kişiden, Nihat Ziyalan'dan huyum olmasa da söz etmem gerek. Geçmişten bugüne rastlantılarla karşılaştığım Ziyalan şiirlerinden haliyle edinemediğim, oluşturamadığım bir izlenim son 2-3 ayın içerisinde (Kasım 2017-Ocak 2018, aynı zamanda Ziyalan toplu okuması dönemi) üzerime çullandı. Nihat Ziyalan sanki yapıtından çok varlığıyla dikiliverdi önümde. İkilem yaşadığım açık. Acaba kişiliği, bireysel varlığı, adı (Nihat Ziyalan) yapıtının önünden (ya da hemen arkasından) yürüyen birisi mi o? O güzel, at yarışları ve bahisçilik, mafya, yer altı öyküsünden (**Herkes Neriman'ı Yaşar, Üstüme Fazla Gelme Ayçelen**, 2014) çağrışımla Nihat Ziyalan ve atı (yapıtı) bir ikili (eküri) mi? Yazarın yazınsal siyaseti (poetika) bu ayrılmazlık, zorunlu yan yanalık üzerinde mi temellendirildi? Ama okuru olarak benim anladığım şu: Yazar yapıtını, yapıtı da yazarını asla bırakmadı. Belli ki gönüllü ya da gönülsüz, yazgı el ele ya da bilekten bileğe (**Kader Bağlayınca, The defiant Ones, Stanley Kramer, 1958**) yazarı ve yapıtı bir aradalığa tutsak kıldı. Yapıtı baktığımızda yazar, yazara baktığımızda yapıtı görmek ve bundan kurtulamamak Nihat Ziyalan örneğinde ikilem dediğim şeyi yoğun biçimde yaşattı bana. Oysa evrensel yazın geleneğinin bana öğrettiğini sandığım şey, kendini yapıtının içinde sokaktan sokağa gezdiren yazar anlatıcılara karşın, yine de yazarı yapıta ya da yapıtı yazara karıştırmamaktı. Bunu ilke katına çıkardım, yazınsal bir ölçüte dönüştürdüm desem yalan olmaz. Ne yani? Yapıtın yazgısı, yaratıcısının (yazarının) yazgısından ayrı, özerk, bağımsız olabilir mi, olmalı mı? Çetrefilli bir soru. Ben kotarılmış aralığı (ıraklık, mesafe) oranınca başarı sayakoydum bugüne dek. Nihat Ziyalan'ı okuyunca düşüncemde köklü bir değişiklik olmadı gerçi. Ama pekâlâ yazarla yapıt yan yana, el ele, birlikte yürüyebilir, birbirlerini gözetebilir, varlıklarını iyi ya da kötü *öteki* (Dostoyevski'yi anabiliriz geniş, geniş bir yaklaşımla) olarak dikkate alabilir, eksiltmeli arttırmalı ama teze dönüştürülmüş bir önerme olarak okurun önüne gelebilirlerdi. Bu süreçte bir insanın özsever (narsist) sapması, yapıtta da benzeri sapma (patoloji) olarak yankılanmaktadır.

Bir kişiden (yazar ya da yapıt, değişmez) söz ediyoruz ya o zaman bu kişinin aslında iki kişi (yazar ve yapıt), hatta daha doğrusu 2X2=4 kişi olduğunu kabul etmeliyiz. Bu dörtlü çete ilişkilerinin tümüyle dışa yansıdığını, kendini gösterdiğini elbette düşünmeyeceğiz. Ama değişik bağlanımlar (kombinasyonlar) olduğunu, yazgıcıl dört kardeşe arada başka düşlemsel kardeşlerin (varlık) de eklendiğini (örneğin, *Ayçelen*) yeri gelmişken hemen belirtelim. Bazen yazar yapıta, bazen de yapıt yazara gölge oldu. Ama biri olmadan öbürü olmadı. Bulmacadaki gibi: *Ben giderim o gider, ben dururum o durur. Bil bakalım nedir? Şurası kesin: İster istemez biri öbürünü aşağı yukarı, sağa sola çekeler. Yazar uçtuğunda yapıtı da uçurur,*

yapıt düşerse bilin ki düşen yazardır. Bu yazgı birliği özel koşullar, öykülerle örgülenir mi bir de üstüne. Gel o zaman çık işin içinden! Çıkıl(a)maz. Burada, iyinin ve kötünün ötesinde bir yaşam örneği çıkar önümüze. Yapıtta el attığımızda karşımıza koca bedeniyle çıkan Nihat Ziyalan'ın ta kendisidir ve ona elimizi uzattığımızda sözcüklere dokunmuş oluruz, öyle sözcükler ki sıcak kan, tuzlu gözyaşı olarak gelirler bize. Okur (usu) ya zıvanasından çıkacak, koyverecektir kendini, ya da halkaya eklenecektir, ikinci, üçüncü gölge ya da beden olarak. İyi ya işte, derdimiz birbirimize dokunmak, birlikte oyuna durmak değil mi? Yapıt ya da yazar buna (dönük) değilse neye, niyedir?

Bir yaşam felsefesiyle karşı karşıyayız dostlar. Burada çocukluk-gençlik yıllarından, Adana'dan yola çıkmış (Yaşar Kemal'lere, Orhan Kemal'lere, Yılmaz Güney'lere, Özdemir İnce'lere, Osman Şahin'lere selam olsun!) , 80 yılı kat etmiş, yarım (yolda) kalmış hemen her şeyden söz ediyoruz. Bütün tasarılar, yaşam tasarıları yarım kalmış tasarılardır bir kez, önce bunu bilelim. Ama Ziyalan'daki yarımlikta insanın yüreğine fena halde işleyen bir şey var. Öyleyse soralım, neyin yarımılığıdır onda gerçekleşen? Çünkü bir eksiklikten, kusurdan değil, bakış açısından, duruştan, kaçınılmazca öyle gerçekleşmiş bir şeyden söz ediyoruz. Onun yaşam ataklarında, dönemeçlerinde yaptığı seçim bana göre önderin, kahramanın seçimi olmadı ve bu seçimi o son anda yap(a)mamayı kimseye anlatamadı, anlatabilmiş de değil. Yapıtı bir de bu hayıflanmanın gölgesinde kaldı, serpilemedi hak ettiğince ve yeterince. Ama bir dram kahramanı gibi ikiye de bölünmedi ortasından. Tersine az ama öze, yalın ama sürekliliğe, küçük ama güzele yapabildi yatırımını. Yeterince ürkmüş, yalın, yitmişti ilkençliğinde. Orhan Kemal'in *Arslan Tomson*'uydu biraz. Yeteneğinin karşılığını denkliliği içre vermiyordu dünya ona, ya daha azını ya da daha çoğunu koyuyordu önüne. Oysa Nihat Ziyalan gerçekçi biriydi erken yaşlarında bile ve sağlam, bağdaşık, savsız sürekliliğin kalıcı gücünün ne anlama geldiğini öğrenmişti her nasılsa. Saman alevlerinin yarattığı dehşet sahneleri (gösterileri de diyebiliriz) onun kendinden anladığı kişiyi azına ya da çoğuna zorluyordu ve derdini anlatamıyordu genç Ziyalan: *Bu tarihsen ben tarihin dışındayım, tarih ben isem bu karabasan.* (Nasreddin Hoca'nın kedi ciğer fıkrası.) Ayağının altında zemin sallanıp durdu. Çevresindekiler ona Nihat Ziyalan gibi ve denli seslenmedi. Kendini hep itilmelerin ve çekilmelerin ortasında kakılırken bulmaya karşıydı, karşı çıktı ve şimdi geldiği yerde çıkışsızdı yazık ki. Büyük yazgıların büyük kahramanları tarihi yapadururken (!) ne katılabildi, ne dışarıda gördü kendini. Böylece bir yerdeyken (Nihat Ziyalan bedeninde) başka bir yerde (yapıtta) olmak yazgısı (kaderi) oldu. Gitmeye gitmeye gitti. Yazmaya yazmaya yazdı. Yaşamaya yaşamaya yaşadı. Ölçünün, uyumun, güzelduyunun doğal güdülerine iye (sahip) bu insan kendi ezgisini yapabileceği düzeyde bireşimleyemedi, tam gerçekleştiremedi. Dolayısıyla ortaya kusursuz bir yaşam ya da kusursuz bir yapıt koyamasa da her ikisini kendi ölçekleri içerisinde ve eşsiz bir denge içerisinde buluşturabildi. Sözün hasını, sözün özünü, Archimedes kaldıraç noktasını buldu. Kendini çağın fırtınalarına boralarına bırakmadı, dünyanın öyküsünü kendi Nihat Ziyalan'lığının içinden, alçakgönüllülüğünden geçirmeden, kendisi kılmadan asla üstlenmedi. Hemen belirtmek isterim, yazarımızın bireysel tarihine bir yere dek girme, karışma yanlısıyım. Bu kişisel tarihin tüm bir yaşam içre eksiltileri, yoksunlukları belki yazarın yalınlaştıran dürüstlüğü nedeniyle dramatik bir çatışmaya da dönüşmedi. Yazarımız bir kaşık suda fırtına koparan, ben ben diye gürleyip tarihi düzelden (bunu yaparken çoğu kez de buldozer gibi düzleyen, daha yamultan) çıkışlara ilkençlik yıllarından başlayarak tepkiliydi bence. Çünkü hangi

kaynaktan aldığını kestiremediğim bir sağduyu ile sakınlı, önleliydi. Atılan taşın ürkütülen kurbağaya değmesi gerekirdi ve bunu öğrenmek için ölümüne, gözü kara atılmak gerekmezdi. Örneğin devrim yapmakla iyi yaşamayı, yaşamaktan keyif almayı birbirine karşıt asla düşünmemeli, tersine bir arada düşünebilmeliydi ve böylesi tutuma yöneltilecek salvoları kestirmesi hiç zor olmadı. *İzninizle, ben kendim olmak istiyorum*, demenin görünen bedeli binlerce kilometre ötede, başka bir yurt ve dinmek bilmez bir yurtsama oldu.

Yanlışlanabilecek, bu pek de uzatmak istemediğim özne eksenli kısa bakıştan kendimi sıyrıp şimdi Nihat Ziyalan'ın yapıtına kısaca göz atalım. Atalım ama kimi çalışmalarında yaptığım türden dizgeli bir okuma yapmayacak, Ziyalan'ın ve kendimin ya da bu yazıyı okuyacak üç beş kişinin gözlerini korkutmayacağım. Dünyanın karşısında duruşunu biçimleyen bakış açısını yapıtı üzerinden yoklayacak, orada bağdaşık duran şeyden ve bağdaşıklığın hiç de yabana atılmayacak bir yazınsal öge olma niteliğinden söz edeceğim. Hemen belirteyim, bağdaşıklığı uydumculukla (konformizm) karıştıran kestirmeci anlayışlara göre değildir bu yazı. İzleyen bölümde yapıtının genel özelliklerine, sonra şiirine ve en son roman, öykü, oyununa bakacak, belki sonra yazıyı bağlayacağım yapabilirsem.

III. Poetika: Bir yaklaşım

Yapıtının çapı ile Nihat Ziyalan'ın çapı örtüşüyor, birbirini destekliyor, oranlıyor ve geometrik bir tutarlılık, uyum söz konusu. Bu ilk dikkatimi çeken özelliği yazarımızın... Yapıt yazarın ayrılmaz bedeni ama söylemezsek haksızlık olur, tersi de doğru. Yani yazar da yapıtına beden. Bu az görünür bir durum. Yaratıcı eylemde süreç olabildiğince tek yönlü yansıtılır üçüncü gözle. Ancak yaratıcılığını insanın sonsuzdan gelip sonsuza giden büyük öyküsünde geçici bir an, karınca kararınca katkı, şimdi burada boyutuyla, etkisi, anlamı kestirilemeyecek '*işte öyle bir şey*' olarak görebilen bilge insan yapıttan yazara yansıyan bedeni gösterme, görünür kılma, ortaya çıkarma cesaretini kendinde bulacaktır. Küçük tanrıların ese savura naralandığı şu zavallı dünyada bu yalınkatlık nice alkışlansa yeridir.

Neredeyse tüm yapıtı boydan boya sürükleyen izlek aynı zamanda yaşamı da sürükleyen izlektir. Çocukluk yurdundan zorunlu, tersinmez nedenlerle çıkılan yolculuk ve yeni yurt(suzluk) öyküleri. Bu bizi yurt kavramının ve kavrayışının tarihsel boyutu üzerinde düşünmeye itiyor. Ama önce saptamamızı kesinleyelim. Şiirler, öyküler, oyun, günümüzde olanca ağırlığını dünya siyasetinin acı sonuçları olarak yaşadığımız kitlesel göç trajedisinden çok başka, değişik biçimdeki *göçmenliği* anlatıyor. Özellikle 80 sonrası yapıtların çevresinde döndüğü ana izlek bireysel göç. Göç sorusunu irdelemeden önce Nihat Ziyalan'ın göçmenlikten zordalık (mağduriyet), zorunluluk (mecburiyet), suçlama, vb. sonuçlar çıkarmadığını, herhangi bir kişi ya da durumu doğrudan sorumlu tutmadığını, bu konuda son derece yumuşak, yazgısal bir tutum sergilediğini belirtmemiz gerek. Kimi koşullar sağlanabilseydi bardağın dolu yanından bakma huyunun baskın geleceği açıkça görünüyor. Ama koşulların asıl belirleyici olanları doğal, kaçınılmaz koşullardır ve başta somut olanaklar (imkân), uzaklık, yaşlılık, vb. sayılabilir.

Göç konusuna bakalım şimdi. Bir zamanlar varsıl ülkelerin işgücü gereksinimlerinin yoksul ülkelerin gençlerinden giderildiği bir dönem yaşandı. Türkiye için '*ikinci vatan*' arayışı 1960'lara dek iner. Ama Avrupa (Almanya, vd) dışında Kanada, Avustralya gibi göçmenlere açık ülkelerin derdi yalnızca işgücü açıklarını gidermek değil, aynı zamanda nüfus siyaseti izlemek, nüfus büyütme. Bizim gibi ülkelerde kişisel beklentileri tetikleyen, kışkırtan çağrılar bu ülkelerden yansıyan istekler. Etkilenen insanlar gittikleri yerde çalışmak, para kazanmaktan çok daha kişisel nedenlerle, örneğin kendi ülkesinde yersizleşme, coğrafya ötesi düş kurabilme, serüven tutkusu taşıma, kendini umduğu gibi gerçekleştirebilecek olanakları bulma gibi nedenlerle yola çıktılar. Özetle kendini doğru yerde ve ilişkiler içerisinde bulamamak ve gitmeyi umduğu yerlerin büyük sözverileri (vaat), özellikle de gelenek ve ailenin henüz tutsak kılamadığı genç insanlar için çekiciydi. Kendi ülkesinde taşıdığı bireysel gizilgüç (potansiyel) sonuna dek gerçekleştiremeyecekti, gelecek şu ya da bu nedenle daha şimdiden tıkanmış, açılım yapması olanaksızlaşmıştı. Yeni bir ülke, yeni bir başlangıç, atılım, bu kez yakalanması anlamına gelecekti kaçırılmış fırsatın. İnsanın yüzüne şans iki kez gülerdi ve birçok insan önlerine çıkan fırsatları kaçırmıştı. Genellikle kaçırılır fırsat ve yaşamlar ah vahla sonlanır. Ama tek tük kimi insanlarda arkadan iten ve geri dönüşsüz, oldukça da kişisel nedenler ikinci fırsatı deneme arzusunu kışkırtabilir. Bu göçün acıları geçmişin ve günümüzün kitlesel göç acılarından oldukça başkadır. Bireysel yanı ve etkileri yoğun, baskındır ve iki uçlu bir basınç yaşamı boyu bireysel ve yarı-gönüllü göçmenin yakasını bırakmaz: Çağırın eski anayurt (dil, yaşantılar, kendi insanların arasında ölme arzusu, vb.) ile yeni yurdun eskisiyle

karşılaştırılmayacak yaşam düzeyi, ayartıcı seslenişi. Üstelik göçmen yalnız başına değildir, ötekilerin de yazgısı onunla değişir, dönüşür ve kendi başına yaşamada ve ölmeye tek yargı sahibi değildir genellikle. Nihat Ziyalan örneğinde ikinci bir güçlük daha vardır. Varılan yer, yeni yurt, insanları, yazgıları, taşıdıkları gizilgüçleri, ne olursa olsunlar yutacak büyüklüktedir. Bu ülkede birinin tek öyküsünün parlaması ve kendini öne çıkarıp umulduğu gibi gerçekleştirmesi sonsuz büyüklükler, enginlikler içerisinde olanaksızdır handiyse. Üstelik bireyi yaşama süren (koşan) koşullar, eyleme biçimleri ana yurdun geleneklerinden, ilişki biçimlerinden değişiktir. Yarışmacı, yabancı bir bireyciliğe ayak uydurmakta güçlük çekilecek, ancak üçüncü kuşaktan sonrası yaman çelişkinin üstesinden olasılıkla gelebilecektir. Üstelik göçmenin kendini hiç ummadığı ama bulunduğu ağır yaşama koşulları içten içe büyük bir sorgulamayı da başlatır. Ama bir teselli vardır: Çalışmanın, emeğin karşılığının ana yurtda düşünemeyecek kerte alınıyor olması. Belki çok çalışıyorsun ama karşılığını alıyorsun.

Askıda kalmış, zamanıyla barışmamış, aykırı düşmüş, koşulları onu düşünün altına bastırmış genç insan kendini *hiç'e* (nihil) değil serüvene atar. Serüven burada özel bir anlamda kullanılmaktadır. Öyküsüz kalmış yaşamın kendine yeni (bir) bağlamda (paradigma) öykü yazması diye düşünüyorum serüveni. Şiir böyle kalacaktı, sinema bir gram eklemeyecekti, bu çevre, bu toplum yerinde saydıracak, hatta elindeki kıt varlığı da süpürüp götürecekti. Bir karar anıydı. Ya burada ölmek (değişmece, metafor olarak) ya orada doğmak... Nihat Ziyalan arada sıkışıp kalmak, sandviç olup yenilmek yerine orada olmayı, orada yeniden doğuşu, yaşamını yeniden yaşamlamayı seçti. Bence geride ne bırakacağını biliyordu (Ayçelen, fırıncının kızı, vb.) ve bu yüzden yine de seçimi cesaretiyle ilgiliydi. Çünkü dil hemen yaşamı yedeklemeye, hiçbir şeyi yitirmeyeceği yönünde sözler alıp vermeye, her şeyi içine alacak yurtların yurdunu tasarlamaya başlamıştı bile. Her şey iyi olacaktı. Çatışmalar, yoksunluklar, kavuşmasızlıklar, hoyratlıklar, acımasızlıklar, şiddet kalkacaktı orada ya da burada yeryüzünden. Ama şimdi bu genç adamın yapabileceği tek şey gitmekti. Odysseus gibi kendine yeni öykü aralamaktı, yoksa bu öyküsüzlük, başkalarının kendine ait öyküyü çala çırpa tüketme hırsı karşısında ardı ardına yeniklik sürüp gidecekti. Hadi seç genç adam, olmakla olmamak sınırı sana bunca yakınlaşmış, hem burada olmak, hem oradan olmak özlemin ortadan ikiye bölünmüş, varlığın iki yaka arasında çırpınadururken...

Dediğim gibi bu gerilimden isyan ve boşluk (nihilizm) doğabilirdi. Ama Nihat Ziyalan gençliğinin tosladığı sorunu bir tür tıkanma, önünün tıkanması olarak gördü. Kendisinden hiç de fazlası, fazladan yeteneği, niteliği olmayanlar her nasılsa önünü kesmişti ve *her nasılsanın* altını biraz eşelersek ne çıkacağını kestirmek çok da yetenek gerektirmiyordu. İyi(cil)lik. Evet, bunca yalıdır mesele. Nihat Ziyalan iyi, uyumlu, sevecen bir gençti, dünyayı iyi kılmak istiyordu ama başka bazıları bu konuda, yani iyilik konusunda çok daha kararlı, sert, acımasızdı. Onların iyilik düşüncesinde ters, irkiltici ve Ziyalan gibilerin katlanamayacağı bir şey vardı ve o bu insanları da karşısına alamaz, üzemez, anlamazdan gelemezdi. Yüreği engin, sınırsız bir ova, düzlüktü. Sert, acımasız, şiddet yanlı bu toplum saf iyilik düşüncesini elinin tersiyle savurup atıyordu ve savrulanların arasında kimler yoktu ki? Belki bizler bu acıları çektik, anlatamadık derdimizi. Hoş, cehennemi yaratanların vahlandıkları, özeleştirtiler, özür diledikleri falan yok ve boşuna da ummayalım ama insan(lık) birikimi sınırsızca harcanmıştır, kusura bakılmasın. İsyân, *bevval-i çeh-i zemzem*, vb. yok ama Yunus'un (yalvaç) tedirgin, ürkek kaçıışı, soluğu balinanın karnında alışı var, hani şu Melville ustanın anlattığı. Geçiyorum.

Nihat Ziyalan'ın yapıtı gerilimsiz, yani tarihsizdir yukarıdaki nedenlerle. Kendini tarihin (zamanın demek daha doğru) dışına, yeni bir yere ve zamana sürgün ettiği için sıfırlamıştır bir anlamda ve zamana göndermeleri irak, yüksüzdür (nötr, kararlı, elektriksiz). Başka bir yerin, zamanın, dünyanın derdiyle uzaklık gibi fiziksel bir nedenle *yurtsuzluk koşulundan*, *dışarıdan ilgi(li/siz)*dir. Kabul etmez, hatta yadsır ama istemese de tüm dünyalıdır, yurda dünyadan (şimdilik tanımsız bir yerden) bakar. Bu nedenle öykünün, dramın geleneksel yerelliği, tarihselliği, yani kurgu(sal) yükü Ziyalan yapıtında hakikatsizdir. Şiir kısa, anlık biçimliliğiyle (format) vartayı az biraz atlatır, yani şiir diğer dramatik çatılar, anlatılar gibi bir yere, zamana bağlanma konusunda özerk, hatta özgürdür. Bu yüzden yazarımızın şiiri, onu temsilinde en yetkin yazı türüdür kaçınılmazca. Düz anlatılarında olay, kişi, söyleşi (diyalog) *iki yerli, iki zamanlıdır* oysa türün (roman, öykü, oyun) geçmiş, altın oran kurallı, çokluğa karşı *birlik* gerilimiyle tanımlanır. Üstelik ikilik (iki yerin, zamanın ilişkisi) iki kat pekinlemez anlatıları. Aslında büyük bir tartışmaya küçük bir giriş benim burada yaptığım. Tartışmanın adını şöyle koyabiliriz. Yapıtı son biçimini veren bir ya da birden çok odaklılık... Tarih, sanatın tarihi de içinde olmak üzere, tek odaklı seyretti. İnsan yapısı algısını (uzam zaman) böyle yöneltti dünyaya türleşmesinin gereği. Algının yaşamı sürdürmeyi olanaklı kılan işlev ve araçlarının türevi üretim (ve artı üretim: sanat) türümüzün tek odaklı açıklamalarıyla, öykülemesiyle ancak güvenliğini sağlayabildi, anlatı oluşturabildi ve öyküsünü sonraki kuşaklara geçerli bir öykü (epik) olarak aktarabildi. Sorun da bu şaşmanın, sapmanın, ayrımı (fark) ortaya çıkaran devinimin, yani *paralaksın* ikinci basamak türevlerinden kaynaklanıyor: Şaşmanın şaşması ya da sapmanın sapması, hatta sanattan sapan sanat... Sanatın yakın dönemler gelişimi içinde çağcıldan (modern) çağcıldarı (postmodern) sanata adlandırma açısından tartışmalı da olan geçişler, dönüşümler, odak (dolayısıyla erk, iktidar) konusuyla birebir ilişkili. Hemence bir dizi kolaycı (vulger) özdeşleme devreye girmekte gecikmiyor: Odak= Erk (iktidar)= Us (Akıl)= Tekil yaratma kipi (Tepeden yazar), vb. Bu iki çelişik uçlu kavramsal tartışmanın somutta karşımıza çıkan geçiş biçimlenmeleri birçok nedene bağlı olarak kararsız yapı(t)lara yol açabilmektedir. Somut derken örneğin bir sanatçının kavramsal tartışmayı özgürlüğü içre yürütemediği, dolayısıyla seçimini sorumluluğunu üstlenecek bir düzeyde yapamadığı, iten ve çeken yaşamsal itkilerin, nedenlerin belli ve sınırlı seçimlere zorladığı yaşamsal somutlukları düşünüyoruz. Nihat Ziyalan'ın kişisel somut yaşamsal girdileri yapıtını bir ya da birden çok odağa bağlama tartışmasını özgürce yapabilmesini önlemiştir. İki yer ya da zamanlılık, aynı anda iki yer ve zamanda bulunamamak yapıtını anlamlandırma konusunda derin ikilemler yaratmış olmalı. Biz de payımıza düşeni alıyoruz girişte belirttiğim üzere. O zaman tek çıkış yolu iki yerin arasından, aralıktan, arada kalmışlığı seslendirmek, dile getirmektir. Bunun son çözümde iki belirgin sonucu olur: 1) Cehennem anlatısı, 2) Yüzer gezer, çocuksu, hüzün yeğinleştikçe tersine hafifleyip uçarılaşan, zorunsuzlaşan en yalın durum (hâl) anlatısı. İki zamanın ve uzamın arasında kalmış bu insan kendi yazgısına özlemlili, onunla buluşmak, bir odağa, öyküye bağlanmak, anayurdunda, anadilinde, çocukluğunda kalmak, yurda kavuşmak, yurduna karışmak istiyor. Ama somut yaşam, yazılan harfleri, sözcükleri, tümceleri siliyor. Sanki uçucu bir mürekkeple yazılıyor öykü. Arkada bırakılan buharlaştı, ağırlığını yitirdi, şimdiden uçmaya başladı. Nihat Ziyalan ağırlıkları atmamakla değil, arttırmakla ilgili ama somutluk, yapıtını yerçekiminden kurtarıp yükseltiyor. Bu onu ince, duyarlı bir kabukta, zarda sınırı zorlayıcı bir açılıma, yeni bir şiir diline zorluyor. Saydam bir örtü, zarın dili. Dilin (şiirin) bu yanından

bakıldığında öte yanı olduğu gibi görünüyor ve bilinçaltı yok dilin. Bilinçüstüyle altı denk, yansımali. Buna belki de şiir (dil) erdenliği denebilir. Şiirin *kendine* dönüşmesi de. Çünkü...

Çünkü Nihat Ziyalan zorunlu göçüyle başlayan yeni bir bağlamın (paradigma) içinden ana dilini (gerçi Kürt kızı olan annesinin dilinin Kürtçe olduğunu biliyoruz) tümel varlık kılma, olacaksa anadilinde (Türkçe) bedenlenip var olma, dile sığınarak yuvalanma uğraşına yazı siyaseti (poetika) olarak birebir bağlandı. Dilin incelmesi, hatta yazarın dilleşmesi (dil dışında varlığını seyreltmesi), saydamlık belirtileridir yapıtının. Şiirde özellikle böyledir durum ama roman ve öykülerinde ilk basamakta tutukluk, hatta tutsaklık sürekoymuştur. Tümcüllük, odakçılık (totalite) tek tek şiir yanlı olguyu bir amaca kabul edilebilir bir süreklilik duygusuyla (çifte)koşamamış, tarla sere serpe, dağınık, işlevsiz bir bedenle kalakalmıştır. Kurgunun hiçbir ögesi son noktasına değin taşınmamış, yarımlik, vazgeçme eşiğinin alacakaranlığı birkaç öykü dışında düz (kurgusal, fiktif) anlatıyı dağınıklığa tutsak kılmıştır.

Sanırım ortaya çıkardığımız soru şu: Bir yazarın coğrafyasının sınırları nece genişleyebilir ve genişlemenin yüzeyi, kabuğu, zarı nece delinmeden, yırtılmadan tek parça kalabilir? Oklavayla hamur açmanın bir sınırı var. Nihat Ziyalan doğrudan yaşamın haksızlığına uğramıştır, yaratıcı kaynaklarını geniş yüzeylere yaymak, kanını iliğini borçlu olduğu bir yurdu varken ve o yurt orada ona *Siren* çağrılarını salarken yurtsuzmuş (haymatlos) gibi davranmak, yazmak zorunda kalmıştır. Yapıtı yaralanmıştır bundan ama özellikle de anlatıları. Çünkü us yurt çengelinde (ana baba toprağında) takılı kalmıştır.

Bundan yapıtın (şiirin) beride, eşik altında kaldığı gibi bir sonucu erkence çıkarmayalım. Çünkü yurtsuzluğun da bir dili, kendine has dışavurumu, söyleme biçimi, duygusal göstergeleri var ve şiir için belki de asıl gerekçe yurtsuzluktur, yara almış, yurdundan olmuş düşünce ve onu taşıyan bedendir. (Rilke'yi anımsayalım örneğin. Nazım'ı da unutmayalım bu arada.)

Nihat Ziyalan şiirinden öğrendiğimiz değerli bir başka şey de yenilginin, yitirmenin dilinin de şiirin dili olabileceğidir. Aşkın dili biraz yakından bakılırsa görüleceği üzere aslında özlemenin, yani ayrılma ve kavuşmaların dili değil midir? Ayrılma ve kavuşmaların olmadığı bir dünyada aşktan kim söz edebilir? Burada neden sonuç koşulu önermiyoruz, türümüzün yaşam kurgusundan söz ediyoruz. Şairimizden öğrendiğimiz böylece dilin eksiltmeli, yalınmalı kullanımındaki insancılık, duruluk, anlatma gücü. Böylece geliyoruz gerçekte şiirin asal işlevine. Neden bitmez, yazıladurur şiir? Son söze, duyguya, doğrudan dokunu(lu)şa varılamadığından yazılır, daha da yazılacak.

O şiirini (yazısını) etkisinden, yankılanmasından bir yere değin soyutlayıp ayırmış, ayırmaya gerek duymuş, yazınsal evrenin düzeysiz, ölçüsüz karmaşasına uzaklanmıştır. Ama bir yazıntoplumbilimi olgusu olarak hemen belirtelim ki Türkiye'de yazınsal çevrede adı açıktan konulmamış bir onay (*geçerlilik*, söylemek istediğim) güçlü bir biçimde şairimiz için en baştan söz konusu olmuştur. İlk çalışmalarından günümüze dek tüm ürünleri çok geniş bir yatakta kabul görmüş, görmektedir. Ama birçok yazarımızda olduğu gibi (ne tuhaf) suskunluk da sürmektedir. Sanki bir yerde geri alınamayan bir yanlışlık yapılmış gibi. Kim karar veriyor diye sormayacak, bölümü kapatacağım burada.

IV. Şiir

Aslında şiirini taşıma ve bedenleme biçimi arkada kalıcı bir yazar (şair) tutumunu imleyen Nihat Ziyalan'ın belki seçili birkaç şiirine odaklanmak bizi amacımıza ulaştırabilir. Arada okuyamadığım şiir kitapları var. Ama ikinci ve son iki şiir kitabını okudum. Dergilerde henüz dumanı üstünde birkaç şiirini de kendisi ve değerli ortak dostlarımız benimle paylaştılar. Şiirin başka ne yapmış olursa olsun onun örgensel parçası olduğunu, ilk sesi olduğunu düşünmek için yeterli neden var. Önce şair olduğunu yadsımayacaktır. Yakında, doğru mu bilemiyorum, şiirlerinden yapılacak bir seçkinin, bu konuda sıra dışı yayınlara imza atan bir yayınevinde (Kenan Yücel yönetiminde *Ve Yayınevi*) yayınlanacağı geldi kulağıma. Sanırım Nihat Ziyalan'ı şiiri üzerinden anlamak için eşsiz bir kaynak olacaktır, yayınlanmış örneklerle bakınca bundan hiç kuşku duymuyorum. Doğru olmasa bile Ziyalan'ın şiirinin kendini göstermesi için şairiyle birlikte yürütülecek bilinçli bir ayıklama, eleme işleminin önemli olduğunu düşünüyorum. Her şair için geçerlidir bu aslında.

1938 doğumlu yazarımız 25 yaşında ilk şiir kitabını yayınlıyor: **Asık Yüzlünün Biri** (1962). İkinci şiir kitabı ise 42 yaşında geliyor (**Güvercin Uçuşu**, 1980). Bu arada bir saptama: **Güvercin Uçuşu**'nun birinci baskısında arka kapaktaki yazar bilgisinde ilk kitabın (**Asık Yüzlünün Biri**) yayın tarihi 1962 olarak verilmişken, **Sevgili Şiir** kitabındaki (*Yapı Kredi y., birinci basım, 2007*) kısa özgeçmişte 1964, **Çapkın Çiçekli**'de (*Yapı Kredi y., Birinci basım, 2015*) 1963 olarak gösteriliyor. Bunu yayıncılığımızdaki özenin başarısı (!) olarak mı görmeliyim bilemiyorum.

Güvercin Uçuşu'nu oğlu Mustafa Ziyalan'a sunmuş şair. Ve girişe şiir anlayışının (poetika) bildirisini çakmış. Geçen neredeyse 40 yılda şiirini Lutheran ateşi taşımasa da bu ilkelerle yazmış:

ŞİİR

*hiç kimsenin yazmadığı, yazamadığı bir şiir
içinde dağ olmalı, Demirtaş Ceyhun sevsin diye
dağın kâhkülü alınına düşmeli, yanakları pembeden pembe
sevgi, yarın, mutluluk ve kanımın ışığı
kurnalı bir hamamda tas sesleri içinde arınmalı.
şiirden anlamayanlar da sevmeli
şiir anlaşılmaz, sevilir diye anlatılmalı.
dağın eteklerine beyaz bir sakal takmalı
sözü dinlenen bir sakal;
o nasihat çekmeli
biz bıyık altından gülmeliyiz*

*hiç kimsenin yazmadığı,
içinde gürültü
içinde kavga etmiş birileri
okul kaçakları,
küsmeler, barışmalar
içinde hepimizin bildiği şeyler olan
bir şiir*

okuyanın, bunu ben de yazarım dediği türden

Yani şiir dediğin:

- İnsancıl (hümanist), sevecen olacak, yaşama sevgisi taşıyacak,
- Aşksız hiç kalmayacak,
- Gülmeceli, esprili olacak ama her şey kararında (dozunda),
- Belki anlaşılmayacak ya yine de sevilecek, hem her sevdiğimiz şeyi anlamaya kalkmıyoruz, öyle değil mi?
- Dostlardan selamı esirgemeyecek, hatta selama bahane olacak,
- Buralı, yerli, mahalleden, bizim gündelik dilimizden söylenir gibi yazılacak,
- Öğüt verecek ama yine de dalga geçilecek,
- Daha önce yazılmamış olacak,
- Yaşadığımız hiçbir şeyi atlamayacak, ve
- Yalın mı yalın olacak, öyle ki,
- 'Bu şiirse bunu ben de yazarım yahu', dedirtecek.

Liste uzatılabilir daha. Ama şairin şiir yüzü (portre), ırası (karakter) ortaya çıktı bile. Ben ekleyeyim:

- Elin korkak olmayacak, yanlış ya(p/z)ma korkusuyla yazmayacaksın,
- Asla unutmayacaksın: Şiirden büyük yaşam var ve şiir yaşama aracılık eder,
- Kurallara, kuramlara harcamayacaksın şiiri,
- Yaprak gibi yelle hışırdayacak, yürek gamını titretecek,
- Dünyayı bir daha ve bir daha kardeşliğe yatıracak, çünkü yaşam kısa ve güzel ve onu her koşulda iyi yaşamak boynumuzun borcudur.

Bu liste de uzatılabilir. Ama iki listeyi de okura, Nihat Ziyalan okuruna teslim ediyorum ./.. imiyle.

Çocuksu kaçamaklar, oyun çatıp dağıtmalar, gizli, şakacı dolanmalar, tüm bunları becerili bir gündelik dilin rahatlığı (konfor) ile kotarmalar, güveni geriye çevrilemez düzeylerde sağlamalar, yalnızca okura değil şairimizin yaşamına bulanmış herkeste yakınlık, hısımlık, bizdenlik duygusunu sonuna dek duyumsatmalar (*unanimizm* diyeceğim, tektincilik), eski sesi, Türkçenin Anadolu'sunu el altında sürekli kanlı canlı tutuşlar, sıradan görünmekten korkmamak ve bir hoşnutluk duygusu, az bulunur özgüvenle onun şiir akağında yol alan biz oyun arkadaşlarına, yani kendi dilinin komşularına şiir-şeker önermeler kâğıt külâhlar içinde... Tatlı, gevşeten, çözen bir ısı tam da donmak üzereyken içimize yayılan ya da sıcakta bunalmışken tam zamanında esen serinletici şu yel, susuzluktan dilimiz damağımız kurumuşken imdada yetişmiş bir bardak su, 'bak, bu da varmış, yine de değermiş yaşamaya' dedirten tansıma gibi bir iç aydınlanması Nihat Ziyalan şiirinin müzikal perdesini oluşturuyor. Böyle bir aralıktan kesintisiz bir yayın, düşmek, yitmek üzereyken duymak istediğimiz son ses olmaz mı? Kapağı aç, şiiri oku ve sesi dinle. Bu ses iyicil duygularla tınlayarak süregidecek ve sen bunu biliyorsun. Boşluğa, karanlığa yargılı değilsin, uzat elini, tut bilge şairin elinden.

Kulağında, belleğinde büyük anlatıların uğultusu, kararlı ayak sesleri, şiirin gökyüzü haritaları seni kusurların, çocuksu sapmaların, içten ayrıkotlarının beklenmezliğine (sürpriz) çoktan hazırlanmış olmalı ama tersine değil ey sevgili okur. Şimdi söyleyeceğim tümce şu olmayacak: Şairi (Nihat Ziyalan'ı) başla! Tam tersini söyleyeceğim: Bırak, Nihat Ziyalan seni, okurluğunu başla! Sana iyi gelecek şey budur, sözüme inan.

Onun çeliğine iki kez su verilmiş, çıplak göğsü dövülmüştür örste. (*Güvercin Uçuşu*, 7) Hiç insansız edememiştir, hep açık tutmuştur kapısını penceresini. (*GU*, 8) Ama ah, körolası gurbet, insanından ıramış, dilinden koparmıştır şairimizi ama henüz değil. Anlatımcı, yansılmalı hayreti, şefkati içerisinden gürr diye kuşlar geçer. Ve arkasından kimsenin gelmediği bir günü daha geçer tutsağın, içeridekinin. (*GU*, 9) Sevdiğinin sevdikçe güzelleştiğini bilmiştir şair ve yazdıka güzelleştiğini şiirinin. (*GU*, 10) Ve ölüm çarpan yüreği kadar yakınındadır. Dur, dur, en iyisi mutlu görünme sen, gösterme kendini: “*onun için saklıyorum güneşli bir günümü*”. (*GU*, 11) Kimse engelleyemez ama sevgiyi: “*suyu yüreğimden geçen bir karanfil/ elinin degeceği zamanı bekler*”. (*GU*, 12) Boynu bükükler, zalimin kurşunlarıyla vurulanlar için üzgündür şairimiz, annesinin sütü yetişsin, yaralarını sarsın ister tüm boynu büküklerin. Anam, yetiş, avut oğlunu! Yoksa bu öfkeyle kendini ağulayacak. (*GU*, 13) Merhaba, Orhan Peker! “*toprak kokusu vurur mızrabını tellere/ kanayan acılar bilenmiş bıçak olur*”. (*GU*, 15) Şu ince ses, yakarı o gürültü patırtı içinde güme gitmiştir. Tarihsel hengâmede (70'lerin dehşeti) Nihat Ziyalan gibi birileri ‘*tel üstünde*’ cambazlık yapmak zorunda kalmıştır ve belki de ne İsa'ya, ne Musa'ya yaranabilmişlerdir. Oysa “*benim işim gergin tele sıcaklığımı vermek derim./ bir kan gibi caddelerden geçmek zorundayım/ (...)/ güldür güldür bir ağıtım derim/ burada, bu kalabalığın ortasında*”. (*GU*, 16) Günler hızla acemileşmektedir: “*terk ediyorum gözümle bile merhabalaştığım insanları*.” Başboş bir kılıç araya girmekte, kanırtmaktadır ve şair dayanamayacak, sevgilisine sığınacaktır. (*GU*, 17) Torosların doruklarından esen şu arık, duru hava, çocukluğun höyküremeli sevinci. Yarını olsa olsa sevgi başlatır. (*GU*, 20) Merhaba gençliğim, Özdemir İnce! “*çıkış Edirne/ geçiş Özdemir İnce'nin yüreği/ varış Kars'tır*”. Üçüncümüz (Yılmaz Pütün-Güney?) hapisliktedir. Mersin Akkahve'de dördüncü kişi denizdir. Adana trenini bekliyor dörtlü. Bartok kuarteti mi çalan? (*GU*, 21) Ya şimdi, kırk yaşım? “*Kan yağıyor*”. (*GU*, 24) “*baktım, gözlerim faltaşı kalmış gördüklerine*”. (*GU*, 26) Çocuk-şairimizin ilk tepkisi ilenmedir: “*acılaş akan su, kimse içemesin seni*”. (*GU*, 27) Kardeşi Mehmet ölür. ‘*Rakıya gizli*’ babasını düşünmektedir, kederini: “*başını kaldırırsa/ gökyüzünün altında yaşadığını farkedecek/ yaşadığım hayatımdır diyerek*”. (*GU*, 33) Ama umutsuzluğa geçit yok: “*bir gün kollarımda gerinen güneş benim olacak*”. (*GU*, 35) “*çünkü sevmek,/ yarın demektir*”. (*GU*, 39) Öte yandan şu çocuksu (naif) dile bakar mısınız: “*İnce bir yağmur geçiyor yoldan/ sızıyor işçilerin üzerine/ nasırlarıyla birlikte sızıyor/ akıp geliyor kâğıdımın beyazına/ aşınıyor yüreğim sokaktaki taşlarla birlikte// elleri iri ve hep bir şey taşır gibi/(...)*”. *GU*, 40) Şiirin niyeti ile verdiği izlenim arasındaki açı kabul edilebilir sınırları çok zorlamış olsa da Ziyalan şiirinde iyilik duygusu çocuksu uyumsuzlukları dünden başlatabiliyor. Örneğin sözcük yineleme konusunu Dağlarca'dakiyle karşılaştırmak anlamlı sonuçlar doğurabilir. Yapmayacağım. Örnek: “*okşadım saçlarını saçlarını*”. (*GU*, 41) **Sabah** şiiri Ahmet Altan'a sunulmuştur. (*GU*, 45) **Bomba** şiirinde çocuk bakış açısı (naiflik) yerlerde sürünmektedir. (*GU*, 46) Şiirin arkasındaki kişi (karakter) çok çok fazla arık (temiz), durudur, gereğinden fazla. Şiir şeytansız edemez diye düşünürüm, tersine işbirliği

oranında şiirleşir. Bakın. Kelebek avcısı elinde eriyen kelebekten ötürü utanmaktadır. (**GU**, 47) Şairimiz küçük, yumuşak, tatlı, huzur içinde bir yaşama kanık ve özlemlidir gerçekte. Büyük savları, sözleri, heybetleri yoktur, hem de hiç. Dünya onu neden bırakmaz barış içre huzurun kucağına? Herkesin kendince sözüne saygı duyalım, bırakalım yaprak 'döküşün'. Ama kış yolculuğunda güz aynasına yansıma bunca mı güzel anlatılır? "ilk geçişim değil burandan/ vururdum yüzüne/ görmezdin beni". (**GU**, 49) Aynı sözcük hem çiğdir, hem pişkin, hem doğru yeredir, hem yanlış. İnsanlar gelirler, geçer giderler. Ziya Osman hemen şuracıkta (Merhaba!): "her cebimde/ evimin sıcaklığı/ sevdiklerimin yüzü/ elimi cebime soktuğumda". (**GU**, 56) Paris'de Seine Nehri'nin "rengi, tam bir bok rengi"dir. (**GU**, 58) İstanbul gibisi var mı?

Dergilerde öykü ve şiirlerini, denemelerini kesintisiz (neredeysse) yayınlayan yazarımız, **Sevgili Şiir** kitabını 71 yaşında baskıya verdi. Ve yaklaşık 30 yıldır gurbette, Avustralya'da yaşamaktadır. Kitabı *Nedre'e* (eşi?) sunmuştur. Yeni ülkesinde 'kök salacağı toprağın peşindedir', yeni ülke 'vaadedilmiş' ülke olmasın? (**Sevgili Şiir**, 9) Yardımlaşmaya, paslaşmaya bakar mısınız? "düşünmekten seni/ başım döndü/ gövdelenen bir ağaca sırtımı dayadım". (**SS**, 10) Cemal Süreya'yı anımsatalım. "Ölüm geliyor aklıma birden ölüm/ Bir ağacın gövdesine sarılıyorum." Avustralya'da yaşam alanı, kent, mahalle, sokaklar, liman, **Paddington Marketi** şiire de yurtluk yapacaktır kuşkusuz. "açmaya durmuş bir çiçektir Paddington Market". (**SS**, 14) Gündelik insanlık durumlarına küçük tanıklıklar bizi yaşamın anlamı üzerine düşündürür. *Melbourne* göğünün altında eğilerek yürümen gerekir. (**SS**, 17) Yeni karşılaşmalar, bulgular (keşif), uyum çabaları, tedirginlikler, hayranlıklar, "kalemin ucunda bekleyen sözcükler". (**SS**, 18) *Memleketten* gelen ölüm, 'kayıp' haberleri. Şiirde iyiden yükselmiş, olgun özgüven. Oramı buramı yoklayan ölüm mü ne? (**SS**, 21) Bir iç çekiş, bir kıpraşma, sürüsünden ayrı düşmüş balık-çocuk, çığlıkların ortasına salar kendini, "iç çekişlerime gerilmiş ağa doğru". (**SS**, 22) Küçük yaşam, küçük serüvenlerin ortasında yaşam panayırı süregider. Yaşam denilen zaten böyle bir şeydir: "köpeğim havlar kahverengi/ havlarım/ kedim miyavlar/ köpeğimin acısını çıkarırcasına/ taşak okşamayı veririm ona". (**SS**, 24) 'Taşak okşamayı' Nihat Ziyalan'ın değişik yapıtlarında çıkar karşımıza. *Made in Ziyalan* sanki. Başka yerde duymadım. İki üç dizelik şiirler ya da 15-20 dizelik şiirlerdir çoğu. Yüreğimiz ağızımızda: Saraybosna'(daki kıyım). Abidin Dino'ya (Adana'dan hemşerimiz) merhaba! Cihat Burak'a da! Gündelik yaşamın dili ve gülmececi Nihat Ziyalan'ın Anadoluluğunun apaçık belirtisi. Bir halk insanıdır o öte yandan (entelektüel birikimini ayraç içine alırsak): "rüzgâra tutunarak doğdum/ dinn/ ebem körlemesine göbek/ kulağıma üfledi makamınca/ leğene bir kulaç bir kulaç/ suya sabuna tarzan", "(...)/lü lü lüü Avustralya/ döner kebab dönerek kavrulurum". (**SS**, 30-31) Yurt özlemi tamam da ya dil özlemi: "aboov". (**SS**, 30) Dil taklaları, oyunları: "çahızından meleyerek/ su cızırdıyor avuçlarıma". (**SS**, 32) Bir gün gelir, anneler de ölmüş. (**SS**, 33) Ölen ölür, yaşam sürer. Dil yasa durur, ertesi gün çapkındır, zar hepyekle düşüş arasında kolan vurur: **Gözbanyosu**. (**SS**, 34) Hemen arkasından bir bastırır ki yurtsama: "şimdi nerelerde/ askerağa kokan hava/ kalpaklardaki Ayyıldız". (**SS**, 39) Anımsıyor musun **Cihangir Çay Bahçesi**'ni? (**SS**, 40) Adalar'ın **Kırlangıçbalığı**'ni? Çiçekpasajı? İstanbul'da da kalmamış İstanbul, öyle geliyor kulağıımıza uzaktan: "boğuyor beton/ ahşabın sesini/ ahh ah **Kırlangıçbalığı**". (**SS**, 42) Bu arada, *Can babaya*, *Datça'ya* da bir selâm! (**SS**, 55) Aaa, yine Özdemir (İnce)! Yılmaz (Pütün-Güney)! Şalgamfıçılarının çevresinde

fırdolayı dönüp: “*zihnimiz hayret içinde/fıçılardaki mayalanmayı dinliyoruz/ konuşacak oluyor Özdemir/ şışt diyor Yılmaz*”. (SŞ, 56) Bu şiirleri öykü olarak da okuduk, anımsıyoruz. A-ha! Otyam da (Fikret) burada! Kambersiz düğün mü olur? Merhaba Kemal’in Orhan’ı! (SŞ, 61-62) Sydney günlüğünden mahalle sahneleri, komşular, parklar, kangurular...: “*bir oğlu Amerika’da/ Almanya’da kızkardeşim/ o da haber salsın Adana’ya/ biliyorum/ gömme törenine gelemezler/ okyanus/(...) dileğimdir tanrım/ ölüm karşısında bile/ küslüklerden vazgeçmeyen insanlara/ bana gösterdiğin acıyı/ gösterme*”. (SŞ, 73-4) Ülker/ Özdemir İnce’ye sunulmuş bir şiir: **Seyrederken**. (SŞ, 71) Kitapta, **Sevgili** şiiri iki kez geçer (49 ve 77. Sayfalarda). Yanlışlık mı, özgün bir vurgu mu, ne diyorsun sevgili usta? **Çayımı İçerken** günlük işler geçiyor usumdan dize dize: “*bulaşık yıgılmış/.../ yapacak çok işim var/ çayımı içince*” (SŞ, 78-9) Alo, Sydney! (SŞ, 80) Telefon.

Çapkın Çiçekli 2 yıl önce dünya yüzü görmüş, yer yer hafifmeşrepliğinden güzel şiirler içeren bir kitap. Yayınlandığında Nihat Ziyalan 79 yaşında sözün gerçek anlamında bir delikanlıdır. Bu şiir çapkın ama iyi (Yeşilçam) delikanlının şiiridir zaten. Bıraktığı yerden Tarık Akan sürmüş. Bırakmasaydı sinemayı Tarık Akan olur muydu? Girişinde insanın içini burkan ve bir o denli alkışlanacak bir açıklama: “[*Bu kitap hiçbir ‘ödül’e katılmayacaktır.*]” (**Çapkın Çiçekli**, 7) “*Kendimi Blacktown’daki evimde değil, Osmanlı Sarayı’nda,/ bir haremağası olarak düşledim...// Hamamın göbektaşında padişah hazretleri,/ cariyeler öff!*” (**ÇÇ**, 9) Dikkat edin dilbilgisi, noktalama imleri, kuralları hafif dönüş yapmıştır. Tümce şiirde öne çıkarılmış, açık, saydam, yalın kendindeliğe varmıştır. Konuşurcasına dingin, rahat bir dile ulaşılmıştır sanki. Neydi o, daracık, katı giysiler içerisinde sözü sigaya çekmeler. Tümce tümce değilse başka nedir a dostlar? Hani nerede ‘*paslanmaz çelik*’? “*Bıldır yağan kar şimdi*”? (F. Villon) “*Sonunda kaymak küflendi, çatladı tabak.*” (**ÇÇ**, 109) Saklıyacak (s)öz mü kaldı? “*Eteği sıyrılmış; saçı başı birbirine karışık, gülüşü baştan çıkarıcı.*” (**ÇÇ**, 11) Sandınız ki sular çekildi, beden tükendi, öyleyse duygular da yitti gitti. Kusura bakmayın, hiçbir şey anlamamışsınız yaşamak denen şeyden. Salıncak oradaysa yürek burada, sallanır dururlar birlikte. Bir iç çekiş mi duydunuz? Belki. Olabilir. “*Yapma kız!/ (...)/ “Düştüm o yelin peşine,/ arkamda bırakıp,/ parkta pinekleyen moruğu!”*” (**ÇÇ**, 12-3) Şu şiiri almazsam uzunluğuna karşın aşağıya, çat diye çatlarım ortadan:

BAL ÇANAĞI

*Altın dişli;
devanası yaşında,
kızardığımı hissettim,
şalvara bak! Şalvara!*

*Bal çanağını niçin tutuşturmuştu elime,
ne yapacaktım şimdi?
Baba! Neredesin baba?
Farkında olmadan,
batırıverdim parmağımı.*

İlk defa mı diye sormaz mı?

*Çek! Çek parmağını!
Baldaki delik,
delinmeyi hazmedemeyen bir hızla kapanıverdi.*

*Konuştun mısır taneli dudaklar,
'Merak etme böyle olur hep.'
Bana ha duruşumu,
yatıştırmak isterce sürdürdü,
'Üstünde durma aslanım.'*

*Bu sırada kafesteki bülbül;
daha önce duymadığım bir tonda
ötmeye başladı,
İçtiğim votkanın da tadı geldi ağzıma.*

*Başım eğik çıkarken;
sen benim kim olduğumu biliyor musun,
baktım çanağa?*

*Dışarıda arkadaşlarım alkışlarla,
sırt! Sırttım onlara.
Dikleşti kendiliğinden,
düşük omuzlarım da. (ÇÇ, 14-5)*

Bu kızlar adamı yaşına başına bakmadan delirtir, üstelik delirttikleri adamın varlığını ayımsamazlar bile bu haltı yerken. “*Bisiklet,/ şortlu ve sarışın gidiyor.*” (ÇÇ, 18) Karpuz mu alacaksın, bırak Adanalı (Nihat Ziyalan) seçsin. (ÇÇ, 20-1) Adanalı deyip geçme. ‘*Tellak*’tan bir kaçıışı var... (ÇÇ, 22-3) *Tencere* memleket yadigârı. (ÇÇ, 28/9) Her parçası bir dağda kalmış Nihat Ziyalan telefonda kendi sesine şaşakalır, sorar: “*Sordum bunca yıllık karıma,/ ‘Kimim ben?’*” (ÇÇ, 31) Şaşma sırası şimdi bizde: “*çayın demli kırmızı*”sını nasıl iskaladık? (ÇÇ, 32) Haydi şimdi tatile! *Cook adaları* da nire? Öyküsünü okumadık mı? Şiirin içinde, şiirle her şey yapılır: Tatile çıkılır, bahçe kazılır, hayvanlar yemlenir, Türk çarşısında alışveriş yapılır, arada limana inilip martılara bakılır. Ne şiir bunlarsız olur, ne bunlar şiirsiz. Tanıdım Nihat Ziyalan. Bozacının şahidi... Yola, *Cook Adaları*’na doğru çıktık bile. New Zeland’a bağlı bir ada imiş... (ÇÇ, 40-50) 2011, *Cook Islands, Rarotonga*’dan sevgilerle. Sonu kötü biten her şey kötüdür mü demeli? Yavuz Turgul filmlerinde oynayan şair-oyuncu da kim ola? Darıca doğumlu, dizeleri dünyaları aşan? (ÇÇ, 51) Cevat Çapan? Ev gibisi yok ama. Komşunun kapısında yatan kedi(m). “*(...)/ atlet-şort televizyon karşısında/ İstanbul’a kar yağışının seyrediyorum.*” Şu kedi yine araya girdi, dikkatim dağıldı. “*Döndüm;/ atlet-şort,/ kar yağışına.*” (ÇÇ, 53) Usu gelgeç çağrışımlara bağlayan gülmeceli duyumsal anlatılar. Fıtık kaması. “*Anam! Anam!*” Ana düşer usa. “*Kürt güzeli anam;/ (...)*” Ağrı bırakmaz: “*Vay babam! Vay!*” (ÇÇ, 55) Gündelik koşuşturmalar, sahneler, küçük tasaları ve geçici sevinçleriyle bilinci renkten renge soktukça şiir de küçük yaşamlara ayak uyduruyor. Gündelik olanın yabana atılmayacak gizi şiir katına zorlanıyor ve derinden bir bilinç çıkarıyor: İyi şiir (şeytan) ayrıntıda gizli. Büyük şiir küçüğün yüreğinde oyulmayı bekliyor. Has (usta) şair güneşin altında bir Pazar günü sırtını duvara yaslar: “*Bu anda ne düşmek*

dalgalara/ (...)" (Nazım Hikmet). *Carpe diem*'in erken gelen bilgeliği ölümü şiire sokmamıştır yetmiş beş yıl boyu. Ee, nasılsa iş bittikten sonra hissetmeyeceğim, öyle değil mi? (Merhaba Epikür usta!) Ama hiç mi sorun yok? Var. Başladığım yerde sönmek. Bunun düşüncesi tasalandırır şairi. Us belleğe yolu döşer, ey yurdum, çocukluğum! Adana: **Kule Atlayışı**. (ÇÇ, 61) Bu şiiri, çöküntüsünün (depresyon) içine iyiden çöküp kendini yok eden ABD'li yazar David Wallace Foster'ın, yüksek atlama kulesine tırmanan çocuğun korkusunu anlattığı öyküsüne hemence bağlıyor anlığım. Ne öyküydü ama! Adana Taşucu: Deniz. Hey yakışıklı, geleceğinde bir şair görüyorum, şiirini yaşamına dil yapmış... Yağmur öyle yağmış, öyle yağmış ki "*Kedim artık yağmur miyavlıyor*," (ÇÇ, 65) Kumru kedinin mamasına musallat: "*Tork! Tork!*" (ÇÇ, 67-8) Nar bu yıl ilk kez üç çiçek açtı. (ÇÇ, 70) Şiir dostları, arkadaşlar resmigeçitte: **Berk, Uyar, Yücel, Süreya, Tamer, İnce**. (ÇÇ, 73) Ama Foto Abdi'yi, Yılmaz'ı da unutma! Bu sinek de nereden çıktı: "*Vızz! Rap! Rap! Yanağımda sivrisinek/ tombul tombul/ emecek!*" (ÇÇ, 79) Duymayan varsa duysun, şairimiz zamanı tersine yaşamaktadır: "*Şimdi Sydney'de/ şiirimle/ yaşlanmayı gençleştiriyorum*." (ÇÇ, 82) Hayıflandığımız bir şey mi var yoksa: "*A!H!*" (ÇÇ, 86) **Sonra Güneş Açtı** ama. (ÇÇ, 90) Düş baskınları. **Mart**. (ÇÇ, 93) "*Söyle Yılmaz/ gazyağı kokan yaşamımız/ nasıl dönüşecek/ yüksek çözünürlüklü bir fotoya*". (ÇÇ, 96) Yaşam bitmeyen film değil mi? "*kimse stop demesin kameraya*". (ÇÇ, 98) Çağa musallat deve, hor gücüyle yürümez mi kent üzre? "*Biber gazı gazdır/ Yaşam bir incesazdır!*" (ÇÇ, 102) Merhaba kitabın en güzel şiirlerinden biri, merhaba **Federico Garcia Lorca!** (ÇÇ, 108) Ve özdeşlenilmiş acılar, yaşamlar: **Erdal Eren, Diyarbakır Cezaevi, Nelson Mandela**. (ÇÇ, 112, 114, 120)

Bu yazı buralara gelmişken fırından taze ekmek gibi **Eve Götür Beni Nehir** (2018) şiir kitabı çıktı Nihat Ziyalan'ın. *Ve Yayınevi*'nin titiz emeğiyle düzenlenmiş kitap yazıma bitmeden yetiştirdi ve biraz, üç beş gün geciktirecektir. İçindeki kimi şiirlerle, aslında çoğuyla tanışlığımız var. Demek ki hem önceki şiirlerden bir seçme, hem de yeni şiirler bir arada harmanlanmış. Yayınevinin ve yazarın ortak amacı Nihat Ziyalan şiirinin en iyi örneğini ortaya çıkarmak olmalı. Yine de okurun bu konuda bilgilendirilmesi, şiirlerin tarihlenmesi iyi ve anlamlı olurdu. Okur yanıtılmış oldu.

Kimsenin bilmediğini o (usta şair, uzaktan ağabeyimiz, Nihat Ziyalan) bilir. Bilmiyorsanız öğrenin: Özlemek gençleştirir insanı. Şiir yaşlanmaya, ölüme özleyerek direnmenin, gençleşme tasarının öteki adıdır. Bu şiir ondan bırakmıyor yakasını şairin ya da tersi, şiirin yakası kurtulamıyor şairin elinden. Çekim o gün bugün sürmektedir, daha da sürecektir. Sevgili usta, '*en iyisi susmak*' (**Eve Götür Beni Nehir**, 11) demene kanmayacağız, şiir susar mı hiç? Kusura kalma. **Nedret**, (**EGBN**, 12) yaşamları kat etmiş yol arkadaşı. Kadınlığın '*mütemmim cüzü*'. Sevilen (kadın ve elbette adam da), yurt, şiir bölü özlemek de yaşamın özü olsa gerek. Özledikçe gençleşen çapkın yürek arada bırakalım da çarpsın, '*camın buzu kırıl*'sın. (**EGBN**, 14) **Çapkın Yürek** (2015) çağından bir şiir olmalı. **Yıllar Sonra** Necatigil sıkışır araya. Evlenmiş çoluk çocuk sahibi eski sevgililer telin iki ucunda...burukluk mu? "*telefon erirken aramızda*". (**EGBN**, 17) "*karanlığın da gülü var/ biliyor musun' dedi*". (**EGBN**, 20) Böylece anlamış olduk, ilk bölümün (**Bakışındaki fırtına**) şiirleri eski, daha önce kitap görmüş şiirler. Şimdi ikinci bölüme (**Tutkal**) bakalım. Baharın sesi mi duyulan? (**EGBN**, 23) Şu geçmişti kaplayan kalın toz katmanı seyrelip de aralanınca utanacağım (bir) şeyi görür müyüm acaba? (**EGBN**, 25) Ne olursa olsun, şair beklemede kararlı: "*eşek sudan*

gelinceye kadar bekleyeceğim". (**EGBN**, 26) Bir yandan memleket rüzgârları silkeleyecek koca çınarın dallarını, yapraklar düşecek: "*incirin rengi mi damlıyor/ yoksa kan mı çıkan falımda*". (**EGBN**, 27) Tarih öncesinden gelen şu kökkardeşliğe, paylaşmaya ne demeli: "**Gerisini sen yaz!**" (Tekdiş?) Özdemir İnce zarı atıyor ve bekliyor çocukluktan beri dostu Nihat oynasın diye. (**EGBN**, 28-9) Şiir çıkar sahneye ve şiiri okuyan anımsar şairini. **Tutkal** mı dediniz? Umuttur o. Bitmez tükenmez umut: Umudun umudu neredeyse. (**EGBN**, 37) Görüyorsunuz işte: "*matkap işliyor/ ışık çağırıyor*". (**EGBN**, 39) **Umut** gibisi var mı? (**EGBN**, 40) Kuşlar kesilmiş ağaçların toprağına tohum bırakacak, koyunlar tele takılıp yün bırakacak, öyle ya da böyle umut yaşatacak. Üçüncü bölümde (**Denizden denize**) Narraben Plajı'nda piknikteyiz ama bir şeyler ters gidiyor galiba: Pelikan balığı yuttu. "*bir üşüme tuttu/ kazaklarımızı giydik/ mosmor*". (**EGBN**, 43) Öte yandan şu kesimevi: *Mee*'lemek, *möö*'lemek geliyor insanın içinden. Büyükbaşta benim, küçükbaşta, her kestiğiniz hayvanla beni de kesersiniz. Hadi, hadi devam edin! (**EGBN**, 44-5) Duy beni her kimsen! "*bırakma Nihat'ı burada/ beni de eve götür nehir*". (**EGBN**, 51) Dördüncü bölüm (**İçim titreyerek**) içimiz alıp vere geldiğimiz yer. Ah Yeşilçam. Ayhan Işık. Dağdan inen şu gölge Memed'lerin en İnce'si değil mi? Kemal Özer, hani sözleşmiştik seninle? Çekip gittin bırakıp da sözü yarıda. (**EGBN**, 56-7) Ya Abidin'de "*ellerinin dokunduğu yeri de/ bahçe eyleyen ayak*". (**EGBN**, 63) Ya Abidin'in ayaklarına söz üşüren şair? **Abidin Dino'nun ayak deseni**. (**EGBN**, 63) Ve **Aralık 1973**: Can'ın (Yücel) 'hapsane' görüşmesinde başını dayadığı omzunu Adana güneşinde gezdiren şair. Ve bunun o güzelim şiiri. Nihat Ağbi ve Can Baba denli güzel. (**EGBN**, 66) Ama bir de Çerkes baba var: "*babamdı// 'oğlum' dedi/ başka bir şey demedi/ kemiklerimi kırarcasına sıkarken*". (**EGBN**, 74) Bir de, bir de "*dişleri pırıl*", dişlerinde nar çatlayan bir çocuk (Yılmaz Pütün-Güney). Güllü teyzenin oğlu... (**EGBN**, 75-6) İçimizin titremesi bitmedi. Bir de sonu var:

*"yazdıklarımı gözyaşımınla zarfladım
kıyamam
damlası düşsün istemem okuyana
üstümdeki gökyüzü parçasını
pul diye yapıştırdım zarfa"* (**EGBN**)

Şimdi Nihat Ziyalan'ın bana bilgisunar üzerinden bugünlerde (Ocak 2018) dergilerde yayınlanacağını belirterek gönderdiği beş şiiri okuyarak bu bitmeyen okumamı bitireceğim. Bu şiirler son ürünler, tüm yaşamın tüm şiir birikiminin damıtık habbeleri. Bunlarda gördüğümce her şey var, Nihat Ziyalan yaşamının özütü. Ama elma kimyasından mı elmadır? Hayır, o aynı zamanda elma biçimi, rengi, dalı, vaadi, görüntüsü, izlenimidir. Bu artı şiirler de öyle. O uzun ve anlamlı yaşamın aynı zamanda dile yansımış biçiminin, bakış açısının (ki içine ağılatı da, yas da, gülmece de, anlak da, da, da girer dünya görüşü olarak) kıvamlanmış, kendini bulmuş, bulunduğu kendine cuk oturmuş şiir dili de beş şiirde tartışmasız somutlaşmış. Şiir ulaşabileceği yere, Nihat Ziyalan adı ve sanıyla şiire varmış, ulaşmıştır. Ziyalan okurluğum şiirinin tastamam doğru yeri, sığınağı bulunduğu, buraya demir atabileceği yönünde bir yargıya yakın duruyor. Dünyanın ve Türkçenin şiirinde en doğru yerden söz etmiyorum, çünkü edemem ama kendi şiir çizgisinde şair doygun, yetkin, bağdaşık, tutarlı, kendini kendine gösteren şiire varmıştır. Kimin ne diyeceğine

aldırmadan kendi şiirine bağlıdır, kendini onamış, şiir gibi yaşamakla yaşamak gibi şiir yazmak arasındaki gerilimi kendi varlığında çözmüştür. Kutlu kişilerden biridir bu nedenle. Beş şiirden biri ve kitaba da (**Eve Götür Beni Nehir**, 2018) girmiş olanı 2016 tarihli **Yaş Tabutlar**. Toplumsal bir acıya uzaktan dokundurmalı bu şiirin dışında kalan dört şiir ise 2017 tarihli ve Sydney’de (elbette) yazılmış. Kendini göstermeyen titiz dil işçiliğine de örnek bu şiirlerden **Kaleci**, yansılmalı halk dilinin ince, buruk gülmecesini dışavuran simgesel bir şiir. Elden ayaktan düşen yaşamı yuhalayarak, “*kamyona döndüm/ neden görmüyorsun/ nişadır değmiş yuhunu/ uçarak yakaladığımı*”. (**K**) Yine yaşlanma değişmecesini (metafor) odaklı **Kayanın Yürek Vuruşunu Hissettim**, incelikli bir hesaplaşma şiiri. (*Kitaplık*, S. 195) Şair mi dünyanın yükü, dünya mı şaire yük, yoksa dünya içre şair, şair içre dünya mı? **Yalınayak Toprak**, yurt özlemiyle can yakıcı, teslimiyetin şiiri... Ama hayır, şiirle avunur gönül, şiirle korur en son özgürlük kalesini. **Ceket**, özne-nesne arklarının, yansımalarının ve zamanı kendilerince birbirlerine vurmalarının hüznülü şiiri... Eşya (nesne) ona dokunanındır ve insan, nesnesindedir. Yaşamöykümüz de eh, aşağı yukarı budur. **Cekete** sorun, anlatsın size.

*

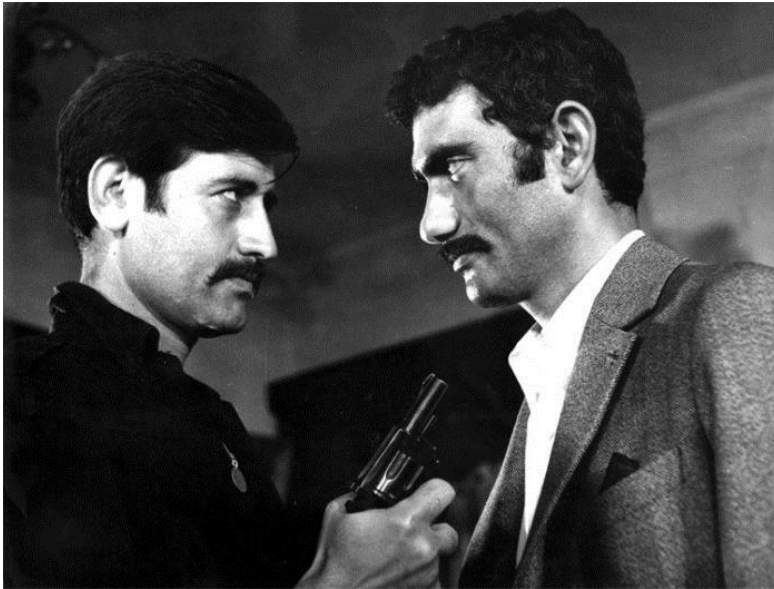
Yukarıda Nihat Ziyalan şiiri üzerine birkaç genelleme, estirip savurma girişimim oldu. Belki bu ikinci okumadan sonra birkaç şey daha söyleyerek şiir konusunu kapatabiliriz. Genel bir özellik olarak Nihat Ziyalan şiiri için gönül rahatlığıyla yaşam-şiir ya da şiir-yaşam diyebiliriz. Şiirin evrensel yolculuğu açısından bu neredeyse özdeşlik ilişkinin kazanımları ya da sakıncaları hakkında bir şey söylemeyeceğim. Çünkü söylenecek hiçbir şey şiirle yaşamı bu yalınlıkta birleştirmiş ve somut bu insan-tasar açısından gerçeği değiştirmeyecek, değiştirmemeli de zaten. Bu insan-şiir böyle gerçekleşti, başka türlü değil. Var mı bir diyeceğiniz? Yaşam şiir bağı ve çıktısı (ürün, şiir) çok hoşuma gitse de (En taze, yakın örneklerden biri sevdiğim şairlerden Haydar Ergülen örneğin: **Sen Güneş Kokuyorsun Daha**, 2017) benim yanlışlanabilir, hatta galiba yanlış eğilimim insandan kurtulmaya yatkın şiir ya da tersi, şiirden kurtulmaya yatkın insan yönünde. İkincisinin beni pek de ilgilendirmediyini hemen belirteyim. İlkiyle takıntılıyım. *N’apiym, ben böyleyim, işine gelirse*, kalıp söylemi hakkında sinirlerinin benden daha sağlam olduğunu umuyorum sevgili okurum (her kimsen). Demek özneyle (şair) nesnesi (şiir) arasındaki bağ üzerine daha düşünmem gereken çok şey var. Buradan bir değer yargısı çıkar mı?

Sanırım Nihat Ziyalan’ı şiiri hakkında huzursuz eden yargılardan biri ‘*anlatısallık*’. Bana göre görünüşte doğru bir yargı gibi görünse de anlatısal (öykünmeli, *narrative*) şiir yargısı, biraz dikkatle okuyunca yukarıdaki meseleyle ilgili ve tanımlamak, betimlemekle eşleştirilemez. Geçmiş sinema deneyiminin öyküsellik temeli, yaşamı sahne, sahneyi (içkin) şiir olarak görme eğilimini beslemiş olmalı şairimizin. Onda şiir sahnedir ama nasıl bir sahne sorusu çok önemlidir ve bakını yanıtlan nokta da budur. Onun sahnesi dramatik sahne değildir ve sahneyi drama(tik çatışma) ile eşleştiren koşullu bakış açımız bu sahne önünde şaşılışıyor. Dramatik değil derken bir küçük düzeltme. Çünkü yaşamlarımızın her anı sayısız seçim ve mikroskobik çatışma ile yüklüdür gerçekte. Ama bilinç yaygın ve genel eğilim olarak (Gestalt) atlar, geçiştirir, dirimbilimsel savunmanın gereği olarak. Ee, o zaman? Nihat Ziyalan’da olan ve olmayan şeye yakından bakalım. Onun yaşamı (dolayısıyla şiiri) büyük vurgun yemiş, büyük (evrensel) dramının taşıyıcısıdır en baştan. Büyük sürgünlük, büyük göç, büyük yolculuk, büyük ayrılık, büyük... Tüm

yapıt işte bu altlık üzerinde, yani büyük drama üzerinde işler. Küçük, anlık, güncel çatışmalar en başından büyük dramadan ötürü yaralıdır. Şimdi buradaki (küçük) sahne çözülmüş, gerilimsiz, yüksüz görünür ama dip taramasında büyük dramın altında esamesi okunmaz gerçekte. Yaşam, günü içerisinde seyrederken, yalın, sıradan belirtileriyle neredeyse kayıtsızca yalpalar dururken içinde savrulduğumuz büyük deniz şiirin arkalığı, Ziyalan'ın şiire şiir adına, şiir diye koyduğudur. Bağdaşık, uyumlu, örtük görüntünün bedeli önceden, ağır biçimde ödenmiş, sınır geçilmiştir. Bunu Can Yücel'de, Özdemir İnce'de gördük ve başkalarında da tabii. Peki, hiç mi sorun yok? Sorun var dostlar! Şair şu ya da bu ölçekte sorunla (dram) yüzleşmelerinin, arakesitlerinin ürünlerini şiir olarak koyar önümüze. Sorun ise şu: Büyük araçla (dram) küçük araç (dram) arasında ilintiler, geçişler, somutlaşmalar, dolayimler ve bunların çarpanları... Kaç katlı dolayimdan, imadan süzüldük geldik, okur kaçınıcı katta terketti şairi, yalın biçimin ustası şairi uzak katmanlara, dolayimlara sürükleyen, onu kendi çevresinde döndükçe daha derinleşen çukura iteleyeni dürtüler, kaygılar, umular, beklentiler, duygular neler olabilir? Ama bir dakika! Önemli mi bu? Bunları bilmemiz mi gerek, şiiri okumak, şiirlemek için? Eh, ipin ucu kaçtı kaçacak... Yani sorun varsa, demek doğruysa kat kat gizlenmiş ya da tersine gösterilmiş şeyin arkasında yatan duruşa, yaşama biçimine (tarz), hatta seçimine bakmak gerek. Nihat Ziyalan bir poetik açıklama yöntemi olarak büyükle küçüğü böyle ilişkilendirmiş işte deyip havlu atıyorum tam burada.

Ama sorular sükün ediyor arkadan. Şiirde gerilim koşul mu? Şiirin içi ile dışı, tını ile teni gerilimli, uyumsuz, yıkıcı mı olmak zorunda? Şiirin sahnesi deyince başka bir sahne düşünmeye koyulsak şimdiden... Şiiri anlatisallık ya da anlık drama ile ilişkilendirir ve yargımlarken azıcık sabırlı olsak... Çünkü dramanın şiirde en önemli kaynağı şiirde kullanılan dili örtmek ve göstermekle de ilgili değil mi? Ama gerilim aynalı, köşe kapmacalı bir oyuna, gizemciliğe koşarsa okur tutumumuzu, buna neresinde dur demek gerek? (Hilmi Yavuz ve ardılarının eğilimi). Saltıklık sahnesizlik yatırımdır. Bir kez daha yuh olsun kusursuzluk kibrine!

Bunca gevezelik yeter. Yazdıklarımı değil, yaz(a)madıklarımı okuyun lütfen.

V. Roman-Öykü

Şiir meselesinde yakayı kolayından sıyırdım mı bilemiyorum ama bu öykü roman konusu beni zorlayacak Nihat abi!

Severim Pazartesileri! (2005) dışında anlatılarını okudum Nihat Ziyalan'ın. Şiirine göre yan iş sayılabilecek (kendisi sanırım başka türlü düşünüyor) anlatı serüvenine romanla (**Güneşle Damgalı**, 2000) başlıyor yazar. 2001'de ise ilk öykü kitabını yayınlıyor: **Kısa Pantolonlu Sevda**. Düzeltiyorum o zaman. Demek atbaşı gidiyor iki tür. Bildiğimce üç romanı, üç de öykü kitabı var. Ayrıca bir de oyunu. Ben yukarıda şiir çözümlememle uyumlu olarak Ziyalan'ın öyküsüne oynama yanlısıyım, bir. Ama genelde şiiri tek geçeceğim: Banko.

Yazarımız kendisini, yaşamını okuyan birisi ama asla arabeskleşmiyor ki onun yazarlık niteliği sorgulanırken işe bu noktadan başlamak gereği açık. Soru şu: Çok olasıyken neden arabeskleşmiyor yapıt? Bunu denediği tüm türler için ileri sürüyorum. Ama onu arabeskleşme eğilimi karşısında durduran şey yalnızca poetikasına (yazı siyaseti) bağlanamaz. Yaşamı da arabeskin eşiğinden dönmüştür anladığımızca. Arabesk sonunun nasıl biteceğini kestiremediğin bir bırakış (teslimiyet) olduğuna göre genç Nihat Ziyalan, yaşamın sürükleyen gümbürtülü ve kaygı verici seli karşısında ciddi bir hesaplaşma yaşamış olmalı. Oradaki denge ve karar noktası, yaptığı belki de rastlantıların ağırlığına oldukça bağlı seçimi sıyırmıştır onu arabeskleşmekten. Ama olabilirdi, bu da güçlü bir olasılıktı. Bunları söylerken artık kalıp açıklamaya dönüşen '*seks filimleri*' önerisi ve buna tepkisini düşünmüyorum ilk elde. Bu ikincil bir gerekçe... Yalnız, toplumun savruluşunu, yazgı çizgisine tutsak kılınmasını bir neden olarak görebiliriz, görmeliyiz. Bir şey var ama. Yazarımız duyguların çıkmazında boğulmadı belki ama sürecin içinden o kadar da tek parça çıkamadı. Şiirlerin türe özgü yapıçözümü bölünmeyi yansıtmaya da uzun anlatılar ve uygulanan yapıçözümler biçimsel dramayı yeterince sergiler. En azından iki yer ve zamanlılık tek yaşam, tek beden, tek yapıt kurmaca çözümünü olanaksızlaştırmıştır ve iki yaka arasında git gel, yalpa büyük arabesk dalganın serpintilerinin etkilerini duyumsatmaktadır. Yazarımızın usu, bilinci, duygusu değişen ağırlıklarla birlikte kantarın topuzunu sağa sola kaydırmakta ve yapıt hak ettiği denge noktasını bulamamaktadır. Tam burada Nihat Ziyalan öyküsünü kısa, yoğun türel gerekleri açısından şanslı sayabiliriz. Benzetme yapacak olursak, bir odaklanma sorunundan söz edebiliriz. Çünkü canlı türlerin, insan da içinde varlık temellendirmesinde birincil başvurusu (referans) uzam(sallık). Uzam içerisinde kendini varlıklama (sınırlama), atama, yerleştirme, vb. ancak bir çerçeve tasarla (büyük Öteki) olanaklı. Uzamını dağıtmış ya da dağılmasını önleyememiş yazar(ımız), kendini dışavurma araçlarında (şiir, roman, öykü, oyun) yeniden uzamını toplama girişiminde bulunmaktadır ve bu çaba daha büyük bir dağılmayla sonuçlanmaktadır sanki. Çünkü en gen(iş/el) çerçeve (merci, referans, başvuru) yitirilmiş ya da ikiye bölünmüş, birine tutunma çabası ötekenden uzaklaşmayla sonuçlanmış. Böylesi durumlarda değişik sonuçlar doğabilirdi: Çöküntü, aradalık, kimliksizlik, saltık sessizlik gibi. Oysa Nihat Ziyalan uzamının uzak ve erişimsiz iki parçadallığından ötürü böyle bir yarılma yaşamadığı gibi tersine umutsuzca ve alçakgönüllüce, temsil nesnelere (yapıt) bölünmeyle başa çıkma cesaretini bulmuştur kendisinde. Nedeni ise, eğer bu direnişi göstermezse tümüyle yitip gitme korkusu olabilir. Evet, tümüyle yitip gidebilirdi yapıtıyla toparlama girişimlerinde yeniden ve yeniden bulunmasaydı. Şiirde kendisini rahatça toparlayabilen, tümlük kaygısını gideren Ziyalan, öyküde ve özellikle romanda zorlanmış ama huyu bundan

bir çöküntü (nevroz) çıkarmamıştır. Kafasındaki sahneler ya olduğundan küçük, ya da sahneye sığmayacak denli büyük kalmış, iki ucu bir araya getirme çabası ise yapışık ikizi olan iyimser bakış açısını yaratmıştır. Avuntusu saltıklaştırılmış bir ulam (kategori) olarak iyimserliktir.

Konu elbette anlatıda yapı ögesi olarak kurgu ve matematiği... Ziyalan ele gelir somut dram(atizasyon) verisinden yoksun kaldığı, daha doğrusu küçük ve büyük ama ölçeksiz iki dramatik dalgayı biniştiremediğinden ne epik, ne dramatik kurgusal akışı yapıtının bir başından öbür başına dengeli taşıyabildi. Çok da canlı çizilebilmiş ve konuşturulabilmiş kişiler sürekliliği, başlama ve kopuş anlarıyla birlikte tümlüğü içerisinde anlatı uzamıyla ilişkilenebilmiştir. Bu hayıflanılacak bir durum elbette çünkü Ziyalan'ın özellikle **Güneşle Damgalı** (2000) roman çıkışı anlatı gizilgücünü de sergilemektedir. Oysa anlatıcımız yazarına göndermeli olarak yaşamı yapıta katıp kurgusal kişilerle karıştırarak gerçek (reel) uzamın iki parçalı oluşundan kaynaklanan amaçsız dağılmayı elinde olmadan dışa vurmaktadır. Romanı toplayan, bir amaca sürükleyen, okuru kandıracak bir güç, atım neden sorusunu öne çıkarıyor. Neden? Burada anlatıya ilişkin kavrayışımızı yöneten ilke ne klasik kurgu, ne de ardçağcı (postmodern) ilkesizlik bunu belirtelim. Saltık us ya da ussuzlukla ilgimiz yok yapıtı anlama girişimimizde. Ama şunu görüyoruz Nihat Ziyalan'ın çetin iç savaşımında. Yapıtı yöneten bir idea, ilke yok, varsa da yerden (uzam) ve zamandan kopmuş, savrulmuştur ve artık burada olmayan uzama ve zamana özlem içerik kurucu öğedir. Oysa dramatik çatışma iki yer, iki zaman arasından sahneye çıkar. Buradaki sorun iki yer ve zamanın yan yana gelemeyişi, kıvılcım çıkaramayışı. Bu nedenle kişiler, olaylar büyük atımlı, oylumlu (hacımlı) kalmakta, aslında kalakalmaktadır. Bu yüzden roman (ve öykü de) giderek sözün düz ve yan (metaforik) anlamında zemin yitirir (yazık ki). Ama bunu Nihat Ziyalan örneğinde çok olağan ve değerli buluyorum. O yaşam, yapıt, içerik troykasında vazgeçmemekle (arabeskleşmeme) başardı ve yapıtlaştı. Ve yekten söylersem ayıplamasın kimse: Bunu hafife alanın alnını karışlarım. Çünkü sanat, sanat girişiminden (eylem, edim, uygulama her ne ise) ayrı kavranamaz, kavranmamalı. Sanat üzerine konuşuyorsak aslında bir uygulama (pratik) üzerine konuşuyoruz demektir, başka değil. Ziyalan'ın yaşama karşı iyimser, anlayışlı, sevecen tutumu anlatılarında buram buram sürmekte, incelikli sayılabilecek ekinse (Türk+Anglosakson) bir bireşim yeterli ve anlaksal bir gülmeceyi de katarak yapıtı daha çekicileştirmektedir. Elbette yazarımız neyi nereye taşıdığını, yaptığını bilmez değil. Yapıtını ölçeklendirmede ve yorumlamada hep bizden bir adım önde olduğunu düşünürüm ve düşünmek zorundayım. **Menekşeli Konak**'ın (2004) daha çekinik anlatı çizgisi **Güneşle Damgalı**'nın gizil umudunu, vaadini neredeyse silmiştir. Çoğu dostu olan büyük Türk yazarlarının görkemli yapıtlarıyla baş etmesi zordur Ziyalan romanının. Ama yazarımız kişisel gücü ve öyküsüyle, çevresinde yarattığı etkili izlenimle iki arada bir derededir. Görmezden gelinse olmuyor, boşa konsa dolmuyor. İkiyüzlülüğe katlanamayan yazarlarımız vardır Leyla Erbil, Ziyalan gibi. Bunu açıklamaktan da geri durmadılar: Ödülünüz sizin olsun.

Amerikan öykü geleneğini Türk öykücülüğü (Abasıyanık ve O. Kemal okulları) üzerine bindirerek ve kendi kuyruğu peşinde dönerek bana göre iyi öyküler imalamıştır yazarımız ama öyküde ortalamanın üzerine çıkamamıştır, bunu tam tersini ummuş biri olarak üzüntüyle yazıyorum. Romandaki sorun daha küçük ölçeklerde öykülerde yankılanmıştır. Aslında **Kısa Pantolonlu Sevda**'da (2001) dikkate değer öyküler olduğunu belirtmeli, yazarımızın hakkını vermeliyim. Ama

arkası gelemedi bence. Nedeni kavlimce yukarıda... Yaşam iki uzam arasında incelik iradıkça gölgesini kendi üzerine düşürdü. Altın Çağ (âge d'or) git git takınaklaştı. Şiir gibisi var mı? Kısa devre yangınlar. Burada bir şiirde yanar, ertesi gün yeni şiirden yine diri çıkarsın. Ama aramızda kalsın lütfen. Bir yazara söylenmez böyle şeyler.

VI. Oyun

Nihat Ziyalan'ın savlı olduğu bir yapıtı da **Nasreddin Hoca ve Eşegi** adlı oyunu (2011). Yayınlanmadı ve sahnelenmedi diye biliyorum ama yanılabilirim. (Yanıldığımı internette bir radyo konuşmasında anladım. Nihat Ziyalan'la Avustralya'da Türkçe yayın yapan bir radyonun yaptığı konuşma bu oyunla ilgiliydi ve 2014'te yanılmıyorsam, orada bir Türk tiyatrosunda başarıyla sahnelendiğini anlatıyordu yazarımız.) Ben oyunu yazarın gönderdiği sayısal (dijital) çıktıdan okudum. Yazarın huyuna suyuna çok yatkın halk gülmececiğini çağdaş bir izleğe *burlesk* biçemiyle uyguladığı oyunun anlakçıl (zekice) atakları bizi daha önceki kimi izleklere ve yapıtlara hemence taşımıştır. İlk elde usuma takılan **Dorian Gray'in Portresi** (*Oscar Wilde, 1891*), **The Curious Case of Benjamin Button** (David Fincher, 2008). İlk roman, ikincisi film... *Şeytanla Nasreddin Hoca'nın pazarlığı* Faust'un yerli uyarlaması olarak da anlaşılabilir. Üstelik Dođu'nun halk kahramanları ve masallarında benzer al takke ver külâh anlatıları çoktur. *Kelođlan*'ın gücü ve güçlüyü şah mat etme anlatıları, usun erkten (iktidar) hıncının da göstergeleridir. Yazarımızın poetik yüklemesi de tam bu halk gülmececiğinin bağlamına oturtulabilir. O halk çizgisinde, halkın bağrından, halkçıl bir ses olmayı ummuş, istemiştir. Ben o silsilenin, gülüşün, sevişin, dokunuşun ve anlatışın bir parçası, halkasıyım, böyle bilin beni, unutmayın, der gibidir. Ben Kelođlan, Ben Nasrettin Hoca!

Unutmayın çocuklar. Ben unutmam, siz hele hiç. Unutmadığınız şey (herhangi) biri olmayacak, Anadolu'nun ta kendi, varlığı, sesi olacaktır.

VII. Sonuç

Nihat ZİYALAN
Aktör & Şair-Yazar

Nihat Ziyalan ve yapıtı bir sonuca bağlanamaz. Yapıt bitmemiş ve bitecek gibi de görünmüyor. Yaşam yapıtıla el ele ve biri öbüründen besleniyor ya da karşılıklı biri öbürünün kanına ekmek doğruyor. Bu durum yazarımızın yapıta ve sanata nasıl baktığının, onu nasıl işlevlendirdiğinin de göstergesi. Yazıyı okuyanın işini kolaylaştıracak değilim. Yukarıda Nihat Ziyalan şiiri üzerine düşüncelerimi yinelemek istemem. Durum yazarımızın yaratıcı eylemi, yapıtı nice açıksa o denli açık, durudur. Türk yazını bugün geldiği yerde unuttuğu bir dizi niteliği, erdemi bu yazı emeği üzerinden, ustalığından anımsayabilir ve anımsamalı.

Ve kardeşlerim, bu şiiri şimdi okumanın tam da sırasındır. Şiir dil cambazlığı değil. Şiir gizemli (mistik) ve sahte arayışlara bağlanamaz. Günceli şiirden koparamaz ya da şiiri güncele gömemezsiniz. Şiir benim yaşamım değildir ama yaşamdır ve marifet, Ziyalan ustamızın da bize apaçık kanıtladığı gibi günün içindeki şiiri varlığa çıkarmak, günü şiire yormak, şiiri yaşamın ora'sından, bağrından çıkarmaktır. Bence de Zenon, Seneca değil, Epikür. Bence de (Nietzsche ve Ziyalan'a katılarak) Apollon'a karşı Dyonisos...

Sürçü lisan ettimse peşin peşin affola!

KAYNAKLAR

- Ziyalan, Nihat; **Güvercin Uçuşu (1980, Şiir)**, Cem Yayınları, Birinci Basım, 1980, İstanbul, 62 s.
- Ziyalan, Nihat; **Kısa Pantolonlu Sevda (2001, Öykü)**, Can Yayınları, İkinci Basım, 2001, İstanbul, 117 s.
- Ziyalan, Nihat; **Menekşeli Konak (2004, Roman)**, Adam Yayınları, Birinci Basım, Mayıs 2004, İstanbul, 222 s.
- Ziyalan, Nihat; **Güneşle Damgalı (2005, Roman)**, Can Yayınları, Birinci Basım, 2005, İstanbul, 311 s.
- Ziyalan, Nihat; **Sevgili Şiir (2007, Şiir)**, Yapı Kredi Yayınları, Birinci Basım, Ocak 2007, İstanbul, 81 s.
- Ziyalan, Nihat; **Attım Kapağı Yurtdışına (2010, Roman)**, Günışığı Kitaplığı Yayınları, İkinci Basım, Haziran 2011, İstanbul, 203 s.
- Ziyalan, Nihat; **Nasrettin Hoca ile Eşeği (2011, Oyun)**, Yayımlanmamış (dijital), A4 63s.
- Ziyalan, Nihat; **Üstüme Fazla Gelme Ayçelen (2014, Öykü)**, Kaynak Yayınları, Birinci Basım, Ekim 2014, İstanbul, 112 s.
- Ziyalan, Nihat; **Çapkın Çiçekli (2015, Şiir)**, Yapı Kredi Yayınları, Birinci Basım, Nisan 2015, İstanbul, 126 s.
- Ziyalan, Nihat; **Eve Götür Beni Nehir (2018, Şiir)**, Ve Yayınları, Birinci Basım, Ocak 2018, İstanbul, 79 s.